Af: Benny Ehrenreich, praktiserende læge i København - ehrenreich@dadlnet.dk

TANKER FRA STOLEN:

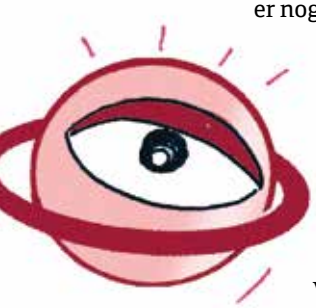
Viden er fandeme ikke et synspunkt, men...

Astrofysikeren Anja C. Andersen blev i et interview spurgt, om hun var troende... lang pause..., hvorefter den i øvrigt veltalende videnskabskvinde lidt spagt svarede: ja!

For mig var det et magisk øjeblik: Denne hardcore saglige forsker bekendte sin tro på mere mellem himmel og jord end de eksakte videnskaber. Befriende ærligt! Stor applaus!

Jeg har altid haft det svært, når nogen er urokkelige i deres "viden". For eksempel ateister, der skråsikkert forkynder, at der intet liv er efter døden, ingen gud... Underforstået, at troende mennesker er naive.

Hvor ved ateisterne fra, at der ikke er noget efter døden? Jeg har lige så svært ved at forestille mig "ingenting" som at forestille mig et liv efter døden. Men jeg er ikke troende: Jeg er tvivlende. Jeg føler mig utryg ved mennesker, der ikke besidder tvivlens nådegave. Ligesådan har jeg det med lægegerning, der udelukkende baserer sig på såkaldt evidens.

Det er klart, at når vi læger iværksætter en behandling, skal der være evidens for, at medicinen virker, at proceduren er virksom, og at der er tilstrækkelig viden om bivirkninger og interaktioner, så risikoen for fejl minimeres. Men evidensbaseret medicin (EBM), er mere end det!

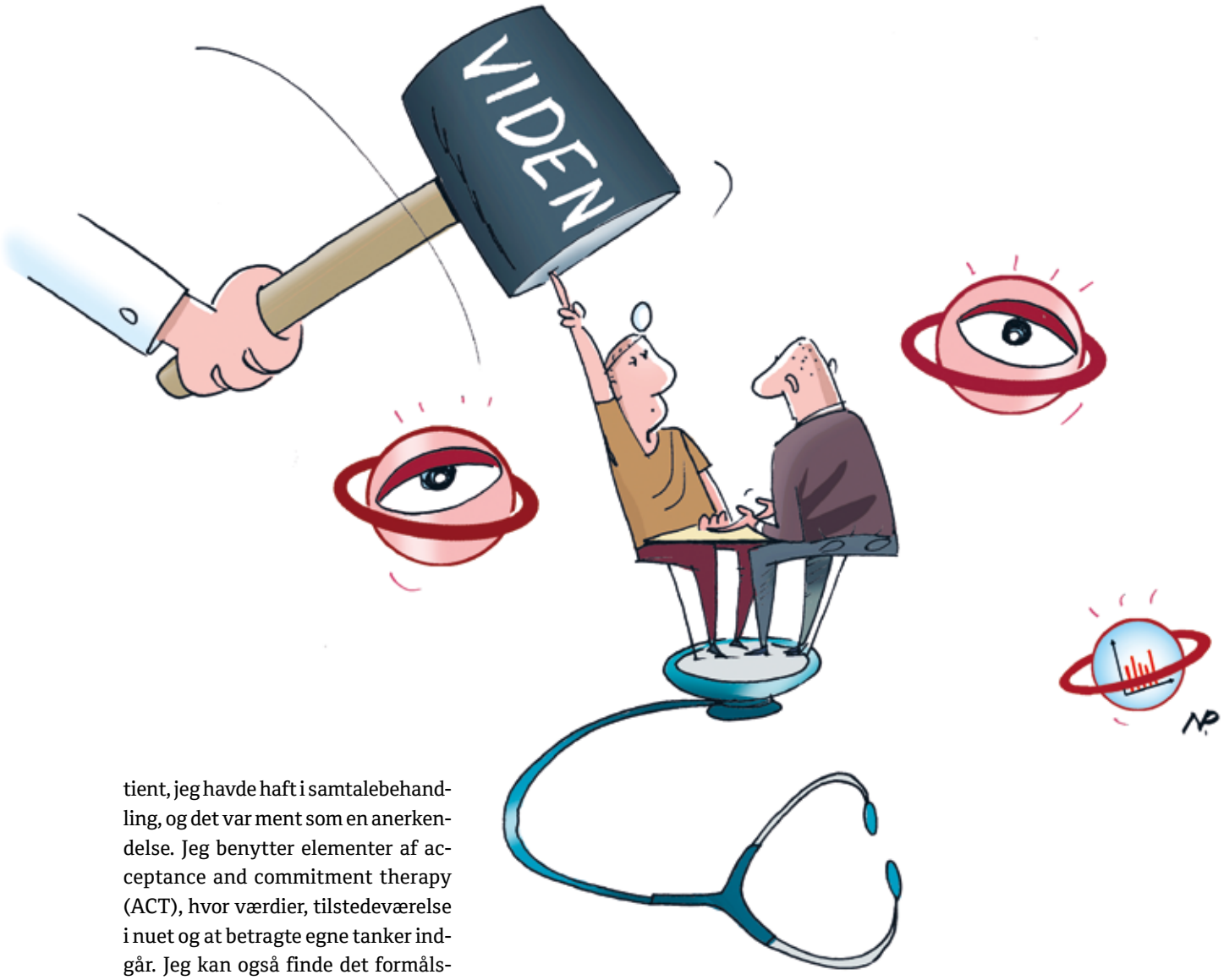
Det er ikke nok at kende symptomer, objektive fund, undersøgelsesresultater og medicinens indikation, før behandling iværksættes. Patientens personlighed, historik og den aktuelle kontekst skal medinddrages i beslutningen. Vi praktiserende læger gør i konsultationen brug af vores dømmekraft!

Troen på, at medicinen hjælper, trygheden og relationen mellem læge og patient kan være afgørende for, om behandlingen virker. Andet end evidensbaseret viden inddrages i afmålt grad – og vice versa.

Som praktiserende læge arbejder jeg i et felt, der rummer usikkerhed. Almenmedicineren er generalist og har ofte at gøre med mennesker, der er fysisk raske, men har en bekymring for at fejle noget. Et symptom er et signal fra kroppen, der tolkes som tegn på sygdom. Det skal undersøges, før sygdom kan udelukkes! Jeg kan ikke altid være 100 pct. sikker på, at det ikke er noget alvorligt, men må stole på min erfaring, faglige viden og statistik for at vurdere det. Stole på min dømmekraft. Og evt. iværksætte yderligere tiltag, når det er indiceret.

Det er mit ansvar kun at lave nødvendige undersøgelser. Jeg må bære en grad af usikkerhed; for flere og flere undersøgelser vil kunne forværre bekymring og prognose. Med andre ord sætter jeg en grænse for, hvor sikker en viden jeg vil opnå.

Jeg opfatter mig selv som en rimeligt stringent fagligt funderet læge, der kender evidensen og er bevidst om det, når jeg bruger mig selv som medicin. Så jeg blev overrasket, da en patient karakteriserede mig som en spirituel læge! What? Det var en pa-

tient, jeg havde haft i samtalebehandling, og det var ment som en anerkendelse. Jeg benytter elementer af acceptance and commitment therapy (ACT), hvor værdier, tilstedeværelse i nuet og at betragte egne tanker indgår. Jeg kan også finde det formålstjenligt at foreslå meditation. Dét er jo ikke særligt håndfast eller håndgribeligt og har tråde til buddhisme, så det er sikkert dér, det spirituelle kommer til. Samtaleterapi baserer sig på videnskabelige undersøgelser – er evidensbaseret – så vi ved, at teknikken virker per se. Men en del af effekten er afhængig af lægens personlige egenskaber, relationen og åbenhed for det uprøvede hos både læge og patient. Som musikeren Peter Bastian formulerede det: at være forundringsparat! Og her er den eksakte viden mindre tydelig. I vores fag er det vigtigt at forholde sig tro mod den eksisterende viden, men det kan være hensigtsmæssigt at veje sin viden op mod det oplevede og mindre evidente, at turde bruge sig selv og udstille sin tvivl.

For Anja C. Andersen er det afgørende, at hendes fokus i astrofysikken er på det påviselige og reproducerbare. Men for mig er det også trygt, at hun er åben for tro og tvivl. Hun blev dog udfordret i sommer, hvor hun var udsat for en flat earther, der skjult fik lov til at interviewe hende. Hans absurde påstande blev ligestillet med hendes astrofysik og eksakte videnskabelighed. Det var helt urimeligt, og Anja udbrød efterfølgende: "Viden er fandeme ikke et synspunkt!" Dét statement blev et hit – trykt på T-shirts.

Jeg har selv én. //

Debatindlæg inspireret af denne klumme kan sendes til practicus@dsam.dk